

TIPURILE DE VĂI ÎN STRUCTURĂ MONOCLINALĂ DIN COLINELE TIGHECIULUI

THE TYPES OF VALLEY IN THE MONOCLINAL STRUCTURE IN THE TIGHECI HILLS

Tatiana BUNDUC, ORCID: 0000-0001-7706-2451
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 551.4.036(478)

e-mail: tatiana.bunduc.ieg@gmail.com

Subiectul acestei lucrări vizează descifrarea evoluției tipurilor de văi la nivel de regiune, subiect, care necesită o actualizare și consolidare eficientă, în definitivarea concepțiilor și noțiunilor de bază.

Colinele Tigheciului reprezintă o subunitate geografică distinctă, situată în partea de sud-vest a Republicii Moldova. Relieful de ansamblu al regiunii este de tip sculptural și se prezintă sub forma unor coline înguste, prelungi, separate de văi paralele cu caracter consecvent. Suprafața totală este de 1667,4 km², reprezentând 4,8% din suprafața țării (Fig. 1).

Evoluția rețelei hidrografice în structura geologică general monoclinală a condus la conturarea principalelor tipuri de văi, respectiv: văi consecvente, subsecvente, reconsecvente și obsecvente [1].

Văile consecvente reprezintă primele văi care s-au instalat pe suprafața inițială emersă [4] și au o orientare conformă cu înclinarea stratelor, iar „*direcția de scurgere a rețelei hidrografice oscilează în jurul valorii de 30° vest față de nordul geografic*” [5]. Ele prezintă un profil transversal tipic

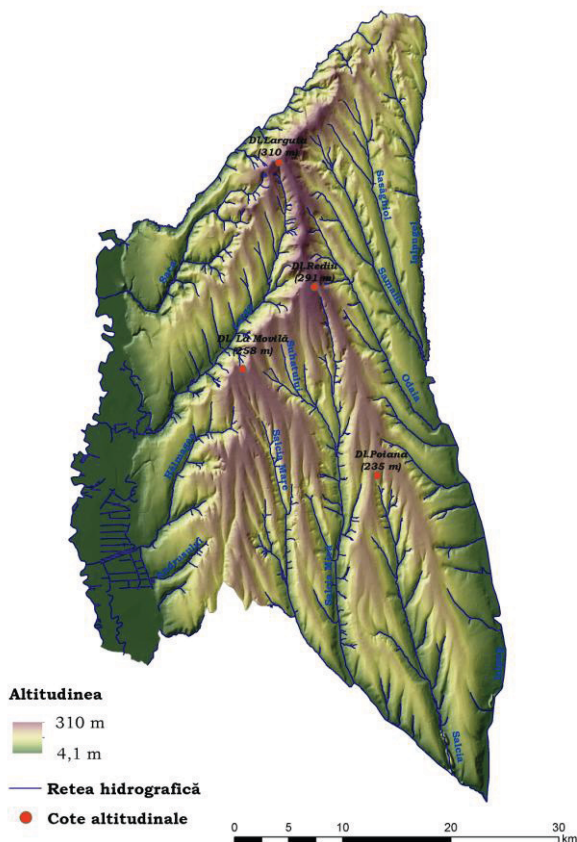

Fig. 1. Rețeaua hidrografică din Colinele Tigheciului

simetric, orientate NNV-SSE, NV-SE sau N-S. Aceste văi consecvente simetrice pot fi împărțite în: văi cu versanți domoli și slab degradați, precum cei din v. Ialpușelului și v. Salciei, și văi cu versanți abrupti, puternic degradați care s-au format prin adâncirea puternică, cum este cazul bazinelor superioare ale văilor, v. Șamalia și v. Salcia Mare (Fig. 2 și 3).

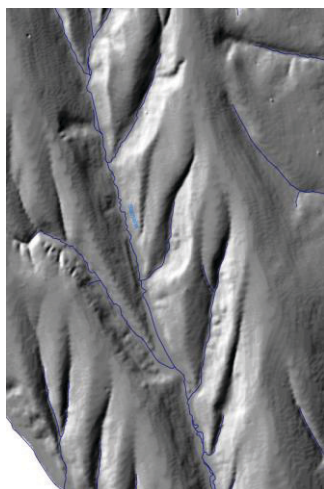

Fig. 2. Valea Salcia – de tip simetric cu versanți domoli

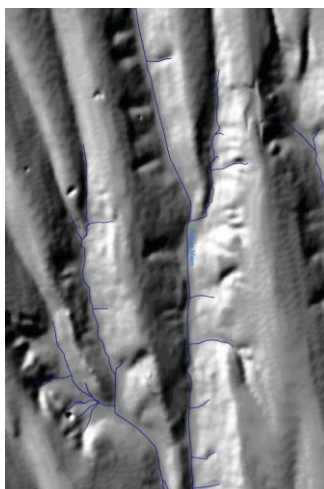

Fig. 3. Valea Șamalia – de tip simetric cu versanți abrupti

Văile subsecvente sunt dispuse transversal față de înclinarea stratelor geologice sau rețază stratele sub un unghi mai mare sau mai mic de 90° [2]. Acestea sunt specifice asimetriei structurale de ordinul I [2] și pot fi divizate în văi subsecvente tipice și văi subsecvente diagonale. Cele tipice sunt orientate E-V sau V-E, iar cele diagonale au direcție NV-SE sau NE-SV. Caracteristica lor principală reprezintă asimetria, în care versantul orientat invers înclinării stratelor are

rol de frunte de cuestă, iar versantul conform cu înclinarea stratelor este un revers de cuestă, domol și slab afectat de procese geomorfologice. Aici includem afluenții de stânga ai văilor Saca (v. Hârtopului, v. Bărăneasa), Larga (v. Crăciunului, v. Cuțașaga), precum și cursurile mijlocii și inferioare ale v. Andrușului și v. Roșului (Fig. 4).

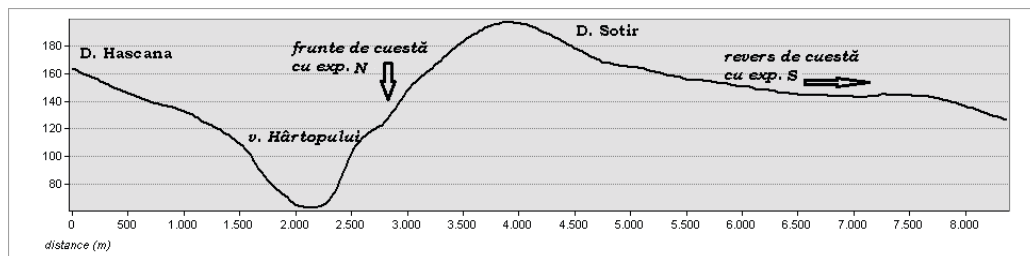

Fig. 4. Profil transversal pe direcție N-S. Valea Hârtopului – vale subsecventă asimetrică, versantul stâng frunte de cuestă cu expoziție nordică, iar cel drept – revers de cuestă cu expoziție sudică

Văile reconsecvente, la fel sunt orientate conform înclinării stratelor geologice, însă spre deosebire de cele consecvente, s-au format relativ recent. Fiind orientate pe direcția NNV-SSE, aceste văi s-au dezvoltat preponderent pe versanții dreți ai bazinelor

hidrografice Ialpuș (v. Sasâghiol, v. Haragâșului, v. Șamaliei, v. Enichioiului), Larga (v. Harmanului, v. Ciubuciei, v. Stâii), Salcia (v. Cuciurgoaia).

De regulă, văile consecvente/reconsecvente prezintă un profil transversal simetric, însă în mod paradoxal majoritatea se caracterizează printr-o asimetrie evidentă, unde își fac apariția frunțile de cuestă cu expoziție vestică. [5] semnaleză această asimetrie în Podișul Moldovei de peste Prut, denumind-o asimetrie structurală de ordinul al II-lea și consideră că „este corect ca pentru aceste văi să se adopte o dublă subordonare: ele sunt consecvente cu înclinarea majoră nord-sud, care le-a impus direcția principală de scurgere și subsecvente în raport cu căderea stratelor spre răsărit” (Fig. 5). Similitudinea reliefului pe ambele regiuni ale Prutului confirmă caracterul de unitate al întregului Podiș al Moldovei [3], de aceea considerăm că este pertinent și necesar să se evidențieze caracteristicile acestor tipuri de văi.

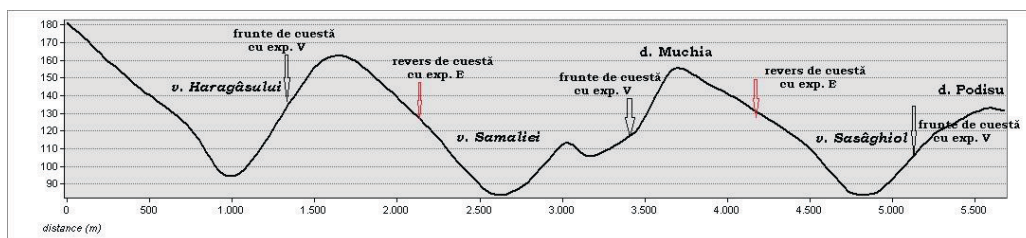

Fig. 5. Profil transversal pe direcția SV-NE. Văi reconsecvente cu asimetrie de ordinul al II-lea în bazinul hidrografic Ialpușel

Văile obsecvente sunt dispuse contrar înclinării stratelor geologice inserându-se pe frunțile de cuestă, profilul longitudinal fiind scurt, cu pante pronunțate. Majoritatea au direcție generală SE-NV sau SSE-NNV și se caracterizează printr-un profil transversal simetric. În arealul nostru de cercetare, acest tip de văi sunt slab conturate și le putem întâlni pe versanții de stânga ai bazinelor Larga, Saca și Andrușul.

Concluzie. Nota caracteristică a Colinelor Tigheci este dată de predominarea reliefului sculptural în structură monoclinală care se extinde pe o suprafață de 1667,4 km². Această structură a favorizat dezvoltarea unor tipuri de văi cu o morfologie specifică, precum: văi consecvente, subsecvente, reconsecvente și obsecvente. Studiarea acestor văi este necesară în deslușirea evoluției reliefului Moldovei, dar și pentru activități de proiectare și amenajare antierozională.

Referințe:

1. BĂCĂUANU, V. *Geomorfologie*. Iași: Editura Universității „Al.I.Cuza”, 1988.
2. BĂCĂUANU, V. *Evoluția văilor din Podișul Moldovenesc. Realizări în Geografia României*. Culegere de Studii. București: Editura Științifică, 1973.

3. BUNDUC, T. *Relații pedo-geomorfologice în bazinul hidrografic Larga (Colinele Tigheciului)*. Chișinău, 2021.
4. DONISĂ, I., BOBOC, N., IONIȚĂ, I. *Dicționar geomorfologic*. Iași: Editura Universității „Al.I.Cuza”, 2009.
5. IONIȚĂ, I. *Relieful de cuate din Podișul Moldovei*. Iași: Corson, 2000.

Lucrarea de față a fost realizată grație Proiectului: „Modelarea spațio-temporală a factorilor abiotici de mediu pentru estimarea stabilității ecologice a peisajelor” din cadrul Programului de Stat 20.80009.7007.08.